Opole, dn. 12.02.2018

Ocena

rozprawy doktorskiej mgr Sylwii Czesnej na temat

„Rola łuków stopy w powstawaniu dolegliwości bólowych odcinka lędźwiowego kręgosłupa"

Przedstawiona rozprawa stanowi oryginalną próbę oceny wpływu wysklepienia stóp na dolegliwości bólowe kręgosłupa lędźwiowego u osób dorosłych.

W przedstawionej do recenzji rozprawie podniesiono problematykę z zakresu fizjoprofilaktyki i fizjoterapii, mogących mieć zastosowanie u osób narażonych na przeciążenia odcinka lędźwiowego kręgosłupa, u których występuje wysokie ryzyko zaburzeń czynności układu mięśniowo-powięziowego, w tym ograniczenia zakresów ruchów i zaburzenia napięcia mięśni.

Przeprowadzone w pracy badania dotyczące szczegółowego określenia zależności wysklepienia łuków stóp i dolegliwości bólowych kręgosłupa lędźwiowego w pełni zasługują na szersze opracowanie, tym bardziej, że brak dotychczas obowiązujących standardów dotyczących zwiększania kontroli nerwowo-mięśniowej zarówno w programach fizjoprofilaktyki u osób narażonych na przeciążenia jak i w późniejszej kompleksowej fizjoterapii chorych z bólami odcinka lędźwiowego kręgosłupa.

Brak także w dotychczasowym piśmiennictwie szerszych i wiarygodnych opracowań dotyczących nie tylko możliwości kompleksowego usprawniania w profilaktyce bólów kręgosłupa, ale przede wszystkim szerszej próby wyjaśnienia mechanizmów działania i czynników wpływających na zmiany w kontroli motorycznej chorych z zespołem bólowym kręgosłupa lędźwiowego. Badania podjęte przez autorkę są celowe i stanowią także niewątpliwy wkład w kliniczną ocenę mechanizmu zaburzeń, związanego z wysklepieniem stóp i ułożeniem miednicy i wykazaniem zmniejszenia kontroli proprioceptywnej wywołanej przeciążeniem tkanek miękkich u chorych z zespołem bólowym odcinka lędźwiowego kręgosłupa.

Rozprawa doktorska stanowi więc nie tylko wartość poznawczą w zaprojektowanym i ustalonym procesie badań, ale także pewną wartość prognostyczną, dotyczącą możliwości zastosowania alternatywnych strategii regulacji postawy ciała, związanych z wykonywaną pracą u chorych z bólami kręgosłupa lędźwiowego.

Tekst przedstawionej rozprawy doktorskiej zawarty jest w 8 rozdziałach zawierających: wstęp, założenia i cel pracy, materiał i metody, wyniki, dyskusję i wnioski. Rozprawa zawiera także streszczenie, spis rycin i tabel, wykaz piśmiennictwa, kartę badań i kwestionariusze oceny umieszczone w załącznikach pracy oraz uchwałę komisji bioetycznej wraz z załacznikiem.

W rozdziale pierwszym autorka przedstawiła zależności w obrębie kompleksu lędźwiowo-miedniczno-biodrowego związane z przeciążeniami okolicy lędźwiowo-krzyżowej kręgosłupa. W sposób szczegółowy omówiła system kontroli postawy oraz zespół bólowy dolnego odcinka kręgosłupa. Autorka opisała też rolę łuków stopy oraz taśm mięśniowych w konstrukcji tensegracyjnej.

W rozdziale drugim autorka opisała cel podjętych badań, zawarła też pytania szczegółowe dotyczące określenia wpływu rodzaju pracy na dolegliwości bólowe kręgosłupa lędźwiowego oraz oceny zależności wysklepienia stóp i równowagi, wysklepienia stóp i ułożenia miednicy, wreszcie wysklepienia stóp i dolegliwości bólowych kręgosłupa lędźwiowego.

Rozdział trzeci zawiera charakterystykę grupy badanej i kontrolnej, kryteria włączenia do badań i wykluczenia z uczestnictwa w badaniach, narzędzia badawcze oraz metody, którymi się posłużono do obliczeń statystycznych.

Wyniki badań autorka przedstawiła w rozdziale czwartym. Zawarła w nim wyniki oceny kontroli proprioceptywnej w grupie osób wykonujących pracę stojącą i siedzącą, a także poddała szczegółowej analizie wpływ rodzaju wykonywanej pracy na m.in. funkcję stawu krzyżowo-biodrowego, natężenie bólu, wysklepienie łuków stopy, ruchomość kręgosłupa.

W rozdziale piątym autorka omówiła wyniki badań własnych i porównała je z wynikami innych autorów. Autorka w rozdziale tym przedstawiła przyczyny wyboru tematu wykazując dotychczasowe zróżnicowanie wyników doniesień naukowych dotyczących oceny stanu równowagi i wysklepienia stóp u chorych z zespołem bólowym odcinka lędźwiowego kręgosłupa wykonujących pracę stojącą i siedzącą. Autorka uzasadniła celowość przeprowadzonych badań, a w następstwie ich przeprowadzenia wykazała pogorszenie kontroli proprioceptywnej u chorych z zespołem bólowym kręgosłupa lędźwiowego.

Przeprowadzone badania i zastosowane metody analizy statystycznej pozwoliły autorce na wyciągnięcie wniosków, w których stwierdziła występujące większe zaburzenia wysklepienia stóp, ustawienia miednicy i równowagi w grupie chorych wykonujących pracę stojącą.

Na podkreślenie zasługuje wartość praktyczna przeprowadzonych badań i możliwość profilaktycznego zastosowania systemu oceny postawy jako narzędzia postępowania u osób narażonych na przeciążenia odcinka lędźwiowego kręgosłupa. Praca dotyczy bowiem oceny wybranych ogniw w proprioceptywnym łańcuchu kinematycznym u osób z wysokim ryzykiem zaburzeń napięć układu mięśniowo-powięziowego, u których w kompleksowej fizjoterapii można wykorzystać elementy regulacji postawy ciała.

Tym niemniej wydaje się, że autorka nie ustrzegła się przed kilkoma błędami:

1. Edytorskimi: np. użycie słowa „dbałość" zamiast „dbałości" str.4, „kąt przejścia kręgosłupa lędźwiowego w krzyżową" zamiast „..kość krzyżową" str.7, „krótsza noga" zamiast „skrót kończyny" str.11, „..naturalne w człowieku" zamiast „..u człowieka" str.14, „tolerowany na dłuższą chwilę" zamiast „...przez dłuższą chwilę" str.15, „.stojącej kończyny" zamiast „ kończyny na której stoi" str. 33, „. na rodzaj wykonywanej pracy" zamiast „...a rodzaj wykonywanej pracy" (spis treści).

2. Wydaje się, że bardziej prawidłowe byłoby przyjęcie w pracy formy bezosobowej (np. str.31,32,58,61)
3. Autorka powinna też zwrócić uwagę na pojawiające się powtórzenia tekstu (str.22,23,24)
4. Wydaje się, że warte byłoby przypomnienie w „charakterystyce badanej grupy" zawartych pewnie we wniosku do komisji bioetycznej kryteriach związanych z rodzajem bólu u badanych chorych oraz kryteriach uwzględniających „pracę stojącą i siedzącą" .
5. Wydaje się, że bardziej poprawne byłoby użycie zwrotu np. „praca o charakterze siedzącym" zamiast skrótu „grupa siedząca" oraz zastąpienie wyrażenia „.lepszą równowagę" i „gorsze wyniki w ustawieniu miednicy" np. wyrażeniami „wskaźniki wskazujące na zaburzenia w....". W rozdziale „wyniki" należałoby zwrócić także uwagę na opisy wszystkich zamieszczonych tabel.

Powyższe uwagi noszą także charakter dyskusyjny.

Przedstawiona rozprawa spełnia warunki pracy doktorskiej wnosząc elementy nowatorskie, a błędy edytorskie oraz nieaktualność niektórych pozycji piśmiennictwa nie obniżają wartości merytorycznej pracy. Należy podkreślić, że aktualność problemu jak i prawidłowy dobór narzędzi pozwalających na jego rozwiązanie pozwala na złożenie wniosku do Wysokiej Rady Wydziału Wojskowo-Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie mgr Sylwii Czesnej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Jan Szczegielniak, prof. nadzw.